EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 6. 7. 2021
COM(2021) 371 final

Návrh

ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa členské štáty oprávňujú prijať v záujme Európskej únie pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Cieľom Haagskeho dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej aj „Haagsky dohovor z roku 1980“), ktorý doteraz ratifikovalo 101 krajín vrátane všetkých členských štátov EÚ, je obnoviť pôvodný stav okamžitým návratom neoprávnene premiestnených alebo zadržiavaných detí prostredníctvom systému spolupráce medzi ústrednými orgánmi určenými zmluvnými stranami.

Keďže predchádzanie únosom detí je podstatnou súčasťou politiky EÚ zameranej na podporu práv dieťaťa, Európska únia aktívne pôsobí na medzinárodnej úrovni s cieľom zlepšiť uplatňovanie Haagskeho dohovoru z roku 1980 a nabáda tretie štáty, aby k nemu pristúpili.

Tunisko uložilo listinu o pristúpení k dohovoru z roku 1980 dňa 10. júla 2017. Dohovor nadobudol v Tunisku platnosť 1. októbra 2017.

Podľa článku 38 ods. 4 Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa dohovor uplatňuje medzi pristupujúcou krajinou a tými zmluvnými štátmi, ktoré vyhlásia, že pristúpenie prijali.

Skutočnosť, že EÚ má výlučnú právomoc vo veci prijatia pristúpenia tretieho štátu k Haagskemu dohovoru z roku 1980, potvrdil Súdny dvor Európskej únie, ktorý rozhodoval na základe iniciatívy Komisie.

Súdny dvor Európskej únie vo svojom stanovisku 1/13 zo 14. októbra 2014 uviedol, že prijatie pristúpenia tretieho štátu k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí patrí do výlučnej právomoci Únie.

Súdny dvor trval na potrebe jednotnosti na úrovni EÚ, aby sa zabránilo *premenlivej geometrii* (géométrie variable) medzi členskými štátmi.

Keďže problematika medzinárodných únosov detí patrí do výlučnej vonkajšej právomoci Európskej únie, rozhodnutie o prípadnom prijatí pristúpenia Tuniska sa musí prijať formou rozhodnutia Rady na úrovni EÚ. Členské štáty Európskej únie by preto mali v záujme Európskej únie uložiť vyhlásenie o prijatí pristúpenia Tuniska.

Prijatím členskými štátmi Európskej únie by sa Haagsky dohovor z roku 1980 stal uplatniteľným medzi Tuniskom a členskými štátmi EÚ s výnimkou Dánska.

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Pokiaľ ide o únosy detí rodičmi, Haagsky dohovor z roku 1980 je medzinárodným ekvivalentom nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 (známeho ako nariadenie Brusel IIa), ktoré predstavuje základný kameň justičnej spolupráce EÚ v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností.

Jedným z hlavných cieľov nariadenia je zabrániť únosom detí medzi členskými štátmi stanovením postupov na zabezpečenie bezodkladného návratu dieťaťa do členského štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt. Nariadenie Brusel IIa na tento účel zahŕňa vo svojom článku 11 postup stanovený v Haagskom dohovore z roku 1980 a dopĺňa ho o objasnenie niektorých jeho aspektov, najmä vyjadrenie maloletého dieťaťa, lehotu na vydanie

rozhodnutia po podaní žiadosti o návrat a dôvody na nevrátenie dieťaťa. Zavádzajú sa v ňom aj ustanovenia, ktorými sa upravujú protichodné príkazy o vrátení alebo nevrátení dieťaťa vydané v rôznych členských štátoch.

Európska únia na medzinárodnej úrovni podporuje pristúpenie tretích štátov k Haagskemu dohovoru z roku 1980, aby sa jej členské štáty mohli opierať o spoločný právny rámec pri riešení prípadov medzinárodných únosov detí.

V období od júna 2015 do februára 2019 bolo prijatých už 18 rozhodnutí Rady s cieľom prijať pristúpenie 26 tretích krajín (Albánska, Andorry, Arménska, Bahám, Bieloruska, Čile, Dominikánskej republiky, Ekvádoru, Gruzínska, Hondurasu, Islandu, Južnej Afriky, Kazachstanu, Kolumbie, Kórejskej republiky, Maroka, Panamy, Peru, Ruskej federácie, Salvádoru, San Marína, Seychel, Singapuru, Ukrajiny, Uruguaja a Uzbekistanu) k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o medzinárodných únosoch detí[1].

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Tento návrh je zjavne spojený so všeobecným cieľom ochrany práv dieťaťa zakotveným v článku 3 Zmluvy o Európskej únii. Systém Haagskeho dohovoru z roku 1980 má za cieľ chrániť dieťa pred škodlivými účinkami únosu jedným z rodičov a zabezpečiť, aby dieťa mohlo udržiavať styk s oboma rodičmi, napríklad zabezpečením účinného výkonu práva styku.

Za zmienku stojí aj prepojenie s podporou využívania mediácie pri riešení cezhraničných rodinných sporov. Smernica o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach[2] sa takisto uplatňuje na rodinné právo v rámci spoločného európskeho justičného priestoru. Haagsky dohovor z roku 1980 takisto podporuje zmierlivé riešenie rodinných sporov. Jedna z príručiek osvedčených postupov podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980, ktoré uverejnila Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného, je venovaná používaniu mediácie pri riešení medzinárodných rodinných sporov týkajúcich sa detí, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti dohovoru. Na podnet Európskej komisie bola daná príručka preložená okrem anglického a francúzskeho jazyka do všetkých jazykov EÚ, ako aj do arabského jazyka, s cieľom podporiť dialóg so štátmi, ktoré ešte neratifikovali dohovor alebo

[1] Bolo prijatých 18 rozhodnutí Rady, ktorými sa členské štáty oprávňujú prijať pristúpenie k Haagskemu dohovoru z roku 1980 v prípade **Andorry** (rozhodnutie Rady 2015/1023 prijaté 15. júna 2015); **Seychel** (rozhodnutie Rady 2015/2354 prijaté 10. decembra 2015); **Ruska** (rozhodnutie Rady 2015/2355 prijaté 10. decembra 2015); **Albánska** (rozhodnutie Rady 2015/2356 prijaté 10. decembra 2015); **Singapuru** (rozhodnutie Rady 2015/1024 prijaté 15. júna 2015); **Maroka** (rozhodnutie Rady 2015/2357 prijaté 10. decembra 2015); **Arménska** (rozhodnutie Rady 2015/2358 prijaté 10. decembra 2015); **Kórejskej republiky (**rozhodnutie Rady 2016/2313 prijaté 8. decembra 2016**)**, **Kazachstanu (**rozhodnutie Rady 2016/2311 prijaté 8. 12. 2016**), Peru (**rozhodnutie Rady 2016/2312 prijaté 8. 12. 2016**); Gruzínska** a **Južnej Afriky** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/2462 z 18. decembra 2017**]; Čile, Islandu a Bahám** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/2424 z 18. decembra 2017]; **Panamy, Uruguaju, Kolumbie a Salvádoru** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/2464 z 18. decembra 2017]; **San Marína [**rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/2463 z 18. decembra 2017]; **Dominikánskej republiky** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/305 z 18. februára 2019]; **Ekvádoru a Ukrajiny** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/306 z 18. februára 2019]; **Hondurasu** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/307 z 18. februára 2019]; **Bieloruska** a **Uzbekistanu** [rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/308 z 18. februára 2019].

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES **z** 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 136, 24.5.2008, s. 3);

k nemu nepristúpili, a pomôcť hľadať konkrétne spôsoby riešenia problémov spôsobovaných medzinárodnými únosmi detí[3].

Európska únia podporuje tiež spoluprácu na regionálnej úrovni, najmä v oblasti rodinného práva, a to financovaním viacerých aktivít v rámci projektu EuroMed Justice. V zložke projektu s názvom „Riešenie cezhraničných rodinných konfliktov“ sa venuje osobitná pozornosť zmiešaným manželstvám so zameraním na riešenie konfliktov týkajúcich sa opatrovníckeho práva a práva na návštevy prostredníctvom mediácie a uľahčovania práva styku s dieťaťom (napríklad prostredníctvom zmierovacích komisií a kontaktných centier). Tunisko je spolu s ďalšími stredozemskými krajinami príjemcom tohto projektu v rámci rôznych ročníkov.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

V článku 38 Haagskeho dohovoru z roku 1980 sa stanovuje, že „[p]rístup [pristupujúcich štátov] nadobudne platnosť iba vo vzťahu medzi pristupujúcim štátom a tým zmluvným štátom, ktorý vyhlási, že prístup prijal“. Keďže sa rozhodnutie týka výslovného prijatia pristúpenia pristupujúceho štátu k Haagskemu dohovoru z roku 1980 členskými štátmi a v záujme Únie, uplatniteľným právnym základom je článok 218 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Hmotnoprávnym základom je článok 81 ods. 3 ZFEÚ, a preto sa Rada po porade s Európskym parlamentom uznáša jednomyseľne.

Írsko je viazané nariadením (ES) č. 2201/2003, a preto sa zúčastňuje na prijímaní a uplatňovaní tohto rozhodnutia.

V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto rozhodnutia, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu.

• Proporcionalita

Tento návrh je vypracovaný v súlade s už prijatými rozhodnutiami Rady týkajúcimi sa tej istej veci a nepresahuje rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľa koherentného postupu EÚ v oblasti medzinárodných únosov detí tým, že sa zabezpečí, aby členské štáty Európskej únie v danej lehote prijali pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

• Konzultácie so zainteresovanými stranami

Prevažná väčšina členských štátov Európskej únie, s ktorými Komisia konzultovala o ich ochote prijať pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980, zaujala kladné stanovisko.

Z diskusií vedených na stretnutí expertov 2. júla 2019 vyplynulo, že až na jednu výnimku neexistujú žiadne námietky zo strany členských štátov proti prijatiu pristúpenia Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980.

[3] https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=5568&dtid=3

Komisia verí, že ďalšie rokovania na technickej úrovni v rámci pracovnej skupiny Rady pre občianskoprávne veci povedú k jednomyseľnosti potrebnej na prijatie rozhodnutia Rady.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

V rámci prípravy stretnutia expertov 2. júla 2019 a v jeho nadväznosti bola Komisia v úzkom kontakte s Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného, delegáciou EÚ v Tunisku a generálnym advokátom ministerstva spravodlivosti, ktorý je zodpovedný za justičnú spoluprácu v občianskych veciach a ktorý je vymenovanou kontaktnou osobou v ústrednom orgáne.

- **Posúdenie vplyvu**

V súvislosti s 18 rozhodnutiami Rady prijatými v rokoch 2015 až 2019 týkajúcimi sa pristúpenia niekoľkých tretích štátov k Haagskemu dohovoru z roku 1980 sa vzhľadom na povahu tohto legislatívneho aktu nevykonalo žiadne osobitné posúdenie vplyvu. Úroveň vykonávania dohovoru Tuniskom sa však preskúmala na stretnutí expertov 2. júla 2019, na ktorom boli zastúpené všetky členské štáty EÚ**. V** nadväznosti na stretnutie Komisia pozorne sledovala ďalší vývoj v Tunisku.

Tuniské orgány pôvodne vyjadrili názor, že vykonávacie právne predpisy na uplatňovanie Haagskeho dohovoru z roku 1980 nie sú nevyhnutne potrebné, keďže medzinárodné dohovory sú v tuniskom súdnom systéme priamo uplatniteľné. Pri viacerých vzdelávacích akciách a seminároch, ktoré sa uskutočnili, a to aj v rámci projektu EuroMed Justice a IRZ (*Deutsche Stiftung für Internationale Rechtliche Zusammenarbeit* – Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu) sa však ukázalo, že podľa názoru úradníkov a sudcov platné vnútroštátne právne predpisy nie sú dostatočné na to, aby spĺňali požiadavky Haagskeho dohovoru**.**

Do tuniského právneho systému by sa malo jasne vložiť najmä konanie o návrate dieťaťa do miesta jeho obvyklého pobytu po únose rodičom. Na tento účel sa na tuniskom ministerstve spravodlivosti zriadila komisia poverená vypracovaním vykonávacieho zákona, ktorý sa má predložiť vláde. Následne by mal zákon prijať parlament.

UNICEF (Bureau Soutien Système Justice des Enfants) bude podporovať nové oddelenie na ministerstve spravodlivosti s názvom „Justice pour les enfants“, ktoré bude poverené preskúmaním právnych predpisov a navrhnutím politík v súlade s medzinárodnými dohovormi o právach dieťaťa a odbornou prípravou odborníkov pracujúcich v oblasti práva. Organizácia *Bureau Soutien Système Justice des Enfants* usporiada s *l'Ecole Nationale de la Magistrature* špecifickú odbornú prípravu určenú sudcom, ktorí budú musieť dohovor uplatňovať.

Aj keď je zrejmé, že Tunisko ešte musí zaviesť primerané vykonávacie právne predpisy, skúsenosti niektorých členských štátov (napríklad Francúzska) sú pozitívne, pokiaľ ide o rozsah, v akom je právny rámec zavedený. Tuniské orgány, ktoré sa odvolávajú na platné, už existujúce dvojstranné dohody (tzv. zmiešané komisie) s Francúzskom, Belgickom, Švédskom a Nórskom, skutočne považujú za veľmi dôležité budovať zmluvné vzťahy s členskými štátmi EÚ. Spoločný právny rámec so všetkými členskými štátmi EÚ, ktorý predstavuje Haagsky dohovor z roku 1980, by pomohol pri vybavovaní a riešení cezhraničných prípadov, a to ešte pred prijatím vykonávacích právnych predpisov.

Tunisko tiež vyjadrilo želanie uskutočniť v členských štátoch EÚ – ak je to možné, vo frankofónnych krajinách – ďalšie vzdelávacie akcie. Podobný seminár už uskutočnil francúzsky ústredný orgán v novembri 2018.

Pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980 prijalo 11 zmluvných strán vrátane Švajčiarska.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Navrhované rozhodnutie nemá žiaden vplyv na rozpočet.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Keďže sa návrh týka len oprávnenia členských štátov Európske únie prijať pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980, monitorovanie jeho vykonávania sa obmedzuje na dodržanie znenia vyhlásenia členskými štátmi, dodržanie lehoty na jeho uloženie a oznámenie o uložení vyhlásenia Komisii, ako sa stanovuje v rozhodnutí Rady.

Návrh

ROZHODNUTIE RADY,

ktorým sa členské štáty oprávňujú prijať v záujme Európskej únie pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 81 ods. 3 v spojení s článkom 218 ods. 6,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu[4],

keďže:

(1) Európska únia si stanovila za jeden zo svojich cieľov presadzovanie ochrany práv dieťaťa, ako sa uvádza v článku 3 Zmluvy o Európskej únii. Opatrenia na ochranu detí pred neoprávneným premiestnením alebo zadržiavaním sú zásadnou súčasťou tejto politiky.

(2) Rada prijala nariadenie (ES) č. 2201/2003[5] (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“), ktorého cieľom je chrániť deti pred škodlivými účinkami neoprávneného premiestnenia alebo zadržiavania a stanoviť postupy na zabezpečenie ich okamžitého návratu do štátu ich obvyklého pobytu, ako aj zabezpečiť ochranu práv styku a opatrovníckych práv.

(3) Nariadením Brusel IIa sa dopĺňa a posilňuje Haagsky dohovor z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej aj „Haagsky dohovor z roku 1980“), ktorým sa na medzinárodnej úrovni stanovuje systém povinností a spolupráce medzi zmluvnými štátmi a medzi ústrednými orgánmi a ktorý má za cieľ zabezpečiť okamžitý návrat neoprávnene premiestnených alebo zadržiavaných detí.

(4) Všetky členské štáty Únie sú zmluvnými stranami Haagskeho dohovoru z roku 1980.

(5) Únia nabáda tretie štáty, aby pristúpili k Haagskemu dohovoru z roku 1980, a podporuje správne vykonávanie Haagskeho dohovoru z roku 1980 okrem iného spoločnou účasťou s členskými štátmi v osobitných výboroch, ktoré pravidelne zvoláva Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného.

(6) Spoločný právny rámec platný vo vzťahu medzi členskými štátmi Únie a tretími štátmi by mohol byť najlepším riešením pre citlivé prípady medzinárodných únosov detí.

(7) V Haagskom dohovore z roku 1980 sa stanovuje, že sa uplatňuje medzi pristupujúcim štátom a tými zmluvnými štátmi, ktoré vyhlásili, že toto pristúpenie prijali.

---

[4] Ú. v. EÚ C , , s. .

[5] Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 23.12.2003, s. 1).

(8) Haagsky dohovor z roku 1980 neumožňuje organizáciám regionálnej hospodárskej integrácie, akou je Únia, stať sa jeho zmluvnou stranou. Únia preto nemôže pristúpiť k uvedenému dohovoru a ani uložiť vyhlásenie o prijatí pristupujúceho štátu.

(9) Podľa stanoviska Súdneho dvora Európskej únie 1/13 patria vyhlásenia o prijatí podľa Haagskeho dohovoru z roku 1980 do výlučnej vonkajšej právomoci Únie.

(10) Tunisko 10. júla 2017 uložilo svoju listinu o pristúpení k Haagskemu dohovoru z roku 1980. Dohovor nadobudol v Tunisku platnosť 1. októbra 2017.

(11) Posúdenie situácie v Tunisku viedlo k záveru, že členské štáty Európskej únie sú v pozícii, aby prijali v záujme Únie pristúpenie Tuniska podľa podmienok Haagskeho dohovoru z roku 1980.

(12) Preto by sa členské štáty Európskej únie mali oprávniť, aby v záujme Únie uložili svoje vyhlásenie o prijatí pristúpenia Tuniska v súlade s podmienkami uvedenými v tomto rozhodnutí.

(13) Írsko je viazané nariadením Brusel IIa, a preto sa zúčastňuje na prijímaní a uplatňovaní tohto rozhodnutia.

(14) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto rozhodnutia, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Členské štáty Európskej únie sa týmto oprávňujú prijať v záujme Únie pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí („Haagsky dohovor z roku 1980“).

Členské štáty Európskej únie uložia najneskôr do … [dvanásť mesiacov odo dňa prijatia tohto rozhodnutia] vyhlásenie o tom, že v záujme Únie prijímajú pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z roku 1980, a to v tomto znení:

„[ČLENSKÝ ŠTÁT – úplný názov] vyhlasuje, že prijíma pristúpenie Tuniska k Haagskemu dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávnych aspektoch medzinárodných únosov detí v súlade s rozhodnutím Rady (EÚ) 2021/…“.

Členské štáty Európskej únie informujú Radu a Komisiu o uložení svojho vyhlásenia o prijatí pristúpenia Tuniska a oznámia Komisii znenie uvedeného vyhlásenia do dvoch mesiacov od jeho uloženia.

Článok 2

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené členským štátom.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka